

**MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
DANYLO HALYTSKY LVIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY
DEPARTMENT OF UKRAINIAN STUDIES**

*On the occasion of the 15th anniversary
of department of Ukrainian studies*

MODERN UKRAINIAN NATION: LANGUAGE, HISTORY, CULTURE

**Materials
of International Scientific-Practical Conference
(Lviv, March 16, 2016)**

Lviv, 2016

УДК 342.1 (477):811.161.2:94(477):008
ББК 63.5(4Укр)+81(4Укр)+63.3(4Укр)+71(4Укр)
С 916

Сучасна українська нація: мова, історія, культура [Текст] : матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю 16 березня 2016 року з нагоди 15-річчя кафедри українознавства / Наукові редактори : проф. Чоп'як В. В., проф. Магльований А. В. – Львів: Друкарня ЛНМУ імені Данила Галицького, 2016. – 471 с.

Наукова рада:

д-р філол. наук, професор, академік Академії наук вищої школи України Володимир Качкан;	д-р філос. наук, професор Ігор Держко;
д-р мистецтвознавства, професор Віолетта Дутчак;	д-р філол. наук, професор Роман Голод;
д-р філол. наук, професор Ірина Колесникова;	д-р істор. наук, професор Дмитро Білий;
д-р філол. наук, професор Валентина Сімонок;	д-р філол. наук, професор Наталія Руснак;
д-р філол. наук, професор Ірина Кочан;	д-р філол. наук, доцент Ірина Фаріон;
д-р істор. наук, доцент Андрій Криський;	д-р філол. наук, професор Ганна Віват;
д-р пед. наук, професор Володимир Мельничайко;	д-р істор. наук, доцент Галина Саган;
д-р пед. наук, професор Григорій Васянович;	д-р істор. наук, професор Ігор Срібняк;
д-р філол. наук, професор Світлана Шабат-Савка;	д-р істор. наук, професор Олексій Сухий;
д-р філол. наук, професор Михайло Вінтонів;	д-р філос. наук, професор Володимир Таран;
д-р філос. наук, професор Ірина Утюж;	д-р істор. наук, професор Артур Маргулов;
	д-р наук із соціальних комунікацій, професор Ігор Павлюк

Редакційна рада:

канд. філол. наук, доцент Тетяна Єщенко (відповідальний редактор);
канд. філол. наук, доцент Надія Черкес;
канд. істор. наук, доцент Наталія Божко;
Doctor Of Sciences Ігор Ходак;
канд. філол. наук Тетяна Сушкевич;
канд. істор. наук Наталя Гірна;
канд. істор. наук Віра Мельник.

У збірнику уміщено матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна українська нація: мова, історія, культура». Подано розвідки, в яких проаналізовано феномен українства у світі, образ України у культурі та мистецтві, державну мову як предмет в національних навчальних закладах України, українознавство у площині політики і філософії держави; розглянуто нові інтелектуально-культурні генерації та їх роль у національно-духовному поступі України, українську національну ідею і християнство, сучасні інтерпретації народної культури українців, колективну пам'ять і національну ідентичність, мову як основу безпеки української нації; визначено роль творчої інтелігенції України в період системних змін 1985 – 2015 рр.; запропоновано шляхи дослідження, збереження та популяризації культурно-мистецької спадщини України.

Для науковців у галузі українознавства, істориків, культурологів, філологів.

The collection contains materials of participants of International scientific-practical conference «Modern Ukrainian nation, language, history and culture.»

There are analyzed explorations about the phenomenon of Ukrainians in the world, the image of Ukraine in culture and art, the state language as a subject in national educational institutions of Ukraine, Ukrainian studies in the plane of politics and philosophy of the state; there are considered new intellectual and cultural generations and their role in the national and spiritual progress of Ukraine, the Ukrainian national idea and Christianity, modern interpretation of Ukrainian folk culture, collective memory and national identity, language as the basis of security Ukrainian nation; it is determined the role of intellectuals of Ukraine during the system changes 1985 - 2015 years; there are suggested the ways of research, preservation and promotion of cultural and artistic heritage of Ukraine.

For researchers in the field of Ukrainian studies historians, culture experts, philologists.

Автори несуть повну відповідальність за грамотність поданих текстів, точність наведених фактів, цитат, покликань, статистичних даних, власних імен, оформлення бібліографії

Редакційна рада має право на скорочення матеріалів

Затверджено Вченою радою Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
(протокол № 1 від 05.02.2016 року)

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2016
© Автори тез доповідей, 2016

ЗМІСТ

Вітальне слово ректора	10
Передмова	11

МОВА

Національно-мовна картина світу і культурно-текстова комунікація

Бачишина Ольга Часо-просторове зміщення в українській химерній прозі.	12
Гончарук Лариса Відображення українсько-російських мовних контактів у «Словнику староукраїнської мови XIV – XV ст.» та «Словнику української мови XVI – першої половини XVII ст.»	13
Грачова Аліна Символ як показник духовного розвитку людства (на матеріалі українського та італійського фольклору)	20
Гришакевич Галина Статус прислівника в сучасному мовознавстві: традиції та модерн	21
Дидик-Меуш Ганна Здоров'я фізичне і духовне: до мовного портрету людини у львівських пам'ятках XVI – XVII ст.	23
Щенко Тетяна До питання про етнологію тексту: символ «козак» у мовній картині світу українців	26
Зубець Наталя Облігаторність в українському спілкувальному етикеті	29
Каалінська Оксана Мовні маніпуляції як способи впливу на поведінку людини	31
Козелко Ірина Культура мови на сторінках часописів «Рідна мова», «Наша культура»	32
Копиленко Наталія Змістово-логічна роль парцелятив у композиційному структуруванні тексту	33
Крижко Олена Тваринний світ у контексті сучасної лінгвістики	36
Кухмет-Бодаммер Марія Назви місць для утримання свійських птахів (на матеріалі східноєвропейських говірок)	38
Лук'янчук Ірина До психологічних особливостей українського світогляду	40
Мельничайко Володимир, Криський Мирослава Стилізація під старовину в романі І. Білика «Меч Арея»	40
Микитюк Оксана Індивідуально-авторські кольоролексеми Дмитра Донцова в аспекті антитези	46
Олійник Еліна Функціонування з'ясувальних конструкцій мовленнєвої діяльності в публіцистиці	49
Руснак Наталія, Руснак Юлія Релікти світоглядних систем у буковинському веселлі	51
Сімович Оксана Символи в українській мові: репрезентація в наукових та спеціальних словниках	54
Сімонок Валентина Мова як спеціальна система організації людського досвіду	56
Сніжко Наталія Історія українського мовомислення в інтегрально-ідеографічному вимірі	59
Фаріон Ірина Мовосвіт Миколи Лисенка крізь призму його лексики.	61
Хобзей Наталія Структура діалектного словника: ілюстрація	64
Чура Анна Ключові терміни старослов'янської суспільно-політичної лексики: етимологічний дискурс	67
Шабат-Савка Світлана Етномарковані конструкції як засоби вербалізації комунікативних інтенцій мовця	70
Юносова Валентина Проблема класифікації лексичних синонімів у сучасній лінгвістиці	72

Державна мова як предмет у національних навчальних закладах України

Александрова Валентина Методична розробка засідання тематичного гуртка з української мови «Шанувальники української фразеології» для учнів старших класів	75
Анучина Любов, Грицаненко Валентин Вища школа сучасної України	79
Бабай Людмила Роль української мови в професійній діяльності	81
Бабій Ірина Виховання національної свідомості у студентів вищої школи в процесі рідномовної підготовки	83
Варнавська Інна Кейс-метод у формуванні комунікативної компетентності студентів спортивного напрямку на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням)	85
Вдович Світлана Роль мови в естетичному розвитку майбутнього фахівця	88
Головата Лариса Застосування інтерактивних технологій у процесі навчання української мови (за професійним спрямуванням)	91
Гончарук Валентина Підготовка студентів-філологів до пошуково-дослідницької експедиційної діяльності	93
Дружененко Раїса Формування комунікативно-прагматичної компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури на синтаксичній основі	95
Кінах Галина Вивчення на уроках української мови в ПТНЗ лексики з використанням інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологій	97
Козловська Лариса Мовно-професійна модель освіти в економічному університеті	100
Колеснікова Ірина Лінгворекламистика: нотатки про новий спецкурс для студентів ВНЗ України	102
Лещенко Тетяна, Шарбенко Тетяна, Юфименко Вікторія Інноваційні технології викладання української мови за професійним спрямуванням у ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)	104

Нос Наталія Розвиток національно-мовної особистості у вищому навчальному закладі	107
Санівський Олександр Національний образ світу за В. Сухомлинським	109
Сілевич Лілія, Мельничук Оксана Методичні принципи викладання «Української мови (за професійним спрямуванням)»	111
Терещенко Світлана Інновації в лексиці сучасного освітнього дискурсу	113
Черкес Надія Використання професійної мови медика як активного фактора мовотерапії – важливий аспект вироблення мистецтва спілкування у студентів вищих медичних навчальних закладів України	115
Якубовська Марія Архетип родинного виховання у формуванні загальнокультурної компетентності як парадигми професійного становлення сучасного професіонала-фахівця (на прикладі творчості Ірини Грицини-Матешук та Лесі Вацеби-Матешук).....	118

Мова - основа безпеки української нації

Алтухов Володимир Мовний вимір національної безпеки України	121
Васянович Григорій Сутність і зміст науки про рідномовні обов'язки українського громадянина в імперативах Івана Огієнка	123
Вінтонів Михайло, Вінтонів Тетяна Мовна політика: стан і перспектива	127
Газізова Олена Українознавчий підхід до формування національно свідомої мовної особистості	129
Гимер Надія Мова і правовий рівень культури нації.....	131
Котерлін Ірина Інформаційна безпека як елемент інформаційної культури українського суспільства	133
Кудря Микола Українська мова – основа безпеки держави та основна засада збереження національної ідентичності	136
Магрицька Ірина Мовна політика «Помаранчевої» влади.....	138
Никифоренко Андрій Мова радянської історичної науки як засіб маніпулювання свідомістю	141
Мороз Оксана Українська мова як основа безпеки українців м. Маріуполя	144
Путро Алла Щодо питання національно-духовної культури українського народу	146
Чикайло Ігор Сучасна мовна політика України: об'єднання нації чи загроза національної єдності	148
Чикайло Ігор, Стох Малгожата Мова як засаднича основа національної ідентичності (на прикладі мовної політики Польщі).....	151
Ярова Карина, Дробот Олена Мова, народ, культура: збереження мови як запорука збереження національної свідомості.....	154

Українська термінологія і наукова мова сучасного фахівця

Васильовська Ірина Національна специфіка соматичних термінів в українській мові.....	155
Дидик Наталія Цирульники-хірурги в історії української медицини: специфіка лікування та слововживання.....	156
Жангазінова Руслана Літературно-критичні періодичні видання зламу століть як джерело до вивчення літературознавчих термінів	158
Іщук Наталія Епонімії номінації на позначення хвороб людини.....	159
Кочан Ірина Медична термінологія крізь призму лінгвістики	160
Кравченко Євдокія Граматична варіантність у термінології: система й узус.....	162
Личук Марія До питання про запозичення в медичній термінології і культуру професійної мови	164
Ментинська Ірина Найпродуктивніші суфіксальні моделі комп'ютерної термінології	166
Місяк Наталія Авторська індивідуальність у мові наукових праць Івана Огієнка	168
Панчишин Мар'яна Найактивніший період функціонування власне українських медичних термінів Галичини	170
Сергєєва Галина Особливості формування терміносистеми українського права	172
Содомора Павло Філософські терміни: українська перекладна література	175
Хривська Галина Українські медичні лексикографічні праці: стан, проблеми, перспективи	176

Українська мова як іноземна

Голод Наталія Мова як засіб інтеграції іноземних студентів в українське культурне середовище.....	179
Дробот Олена Країнознавчий аспект у викладанні української мови у вищих навчальних закладах України	180
Мацюк Зоряна Навчання відмінкової системи іменників у курсі української мови як іноземної.....	182
Нагорняк Оксана Формування професійного мовлення в іноземних студентів-медиків.....	184
Стечак Галина Соціально-культурний аспект викладання української мови для іноземних студентів	185
Фоміна Людмила, Каалічченко Ольга, Нестеренко Анастасія Особливості компонентного вивчення української мови як іноземної	187
Чорняк Анна Іноземна мова як чинник євроінтеграційних процесів в Україні	189
Шатілова Олена Популяризація культурно-мистецької спадщини України на заняттях з української мови як іноземної.....	190

Якубова Олена Оптимізація навчання фахової лексики іноземних студентів музичних спеціальностей	193
Ярова Карина Функції мовного середовища і аспекти його впливу на іноземців, що вивчають українську мову у вищих навчальних закладах України.....	194

Україна і світ крізь призму іноземних мов

Василенко Олег До питання про деякі особливості перекладу англійських медичних термінів українською мовою	195
Висоцька Роксолана Les difficultés de la traduction des textes scientifiques et de la terminologie	197
Жук Христина-Марія Соматичні дисонанси в контексті англійської медичної лексики	198
Смольська Лариса, Червінська Лариса Контрастивне порівняння розвитку лексичного та слогового багатства англійської та української термінології.....	199
Smolaka Larusa, Chervinska Larusa Use Of Abbreviations In The Present-Day English Medical Terminology	202

ІСТОРІЯ

Коллективна пам'ять і національна ідентичність

Білий Дмитро Культурно – просвітницька співпраця між українцями Кубані та Галичини в другій половині XIX – початку XX сторіччя.....	203
Букрєва Ірина Національна ідентичність у полі етнічному середовищі в контексті становлення української політичної нації.....	205
Войцицька Ірина Політика П. Постишева в освітній сфері, спрямована на нівелювання національної ідентичності українців (початок 1930-х років).....	207
Гірна Наталія Формування державницької концепції української історіографії у Львівській історичній школі М. Грушевського.....	210
Дмитренко Віталій Інтерпретація традиції та традиційності у контексті ідеї «винайдення традиції»	212
Спик Лариса Організація діяльності кабінетів українознавства на Сумщині (поч. 20-х рр. XX ст.)	214
Ковальчук Іван Український театр Житомира у період нацистської окупації: діяльність як спосіб існування.....	215
Комаринська Зоряна Роль історичної пам'яті у формуванні національної ідентичності.....	218
Луц Уляна Феномен національної ідентичності: сучасний контекст.....	220
Маргулов Артур Концепт радянсько-тоталітарного впливу та доля національних меншин	222
Марискевич Тарас, Снігур Анатолій, Ходак Ігор Комплексний підхід до висвітлення теми геноциду українського народу московським комуністичним тоталітарним режимом у XX ст.....	224
Пержун Володимир, Горошинський Іван Історична свідомість і боротьба символів минулого України: історико-соціологічний аналіз	225
Пішун Сергій Соціокультурні концепти національної ідентичності в добу глобалізаційних процесів	227
Сіницький Андрій Особливості формування національної ідентичності українського народу	229
Снігур Анатолій Історичні корені та імперська сутність концепції «Русского мира»	230
Срібняк Ігор Процеси національної самоідентифікації полонених офіцерів-українців в Австро-Угорщині на завершальному етапі Першої світової війни	232
Сухий Олексій Сучасна українська історіографія: напрями та перспективи	235
Тарасова Наталія Національна ідентичність під кутом комеморативної політики	239
Тодоров Ігор Українська національна ідентичність в контексті російської агресії.....	242
Хіріна Ганна, Лантух Алла Микола Сумцов – фундатор української національної ідеї в Слобідській Україні.....	244
Ходак Ігор Феномени УПА та їх висвітлення в університетському курсі «Історія України». Роздуми над «Літописом УПА».....	246
Швед Ольга Уряд УНР в екзамені та українське питання.....	248
Школа Валентина Національний складник драматургії Миколи Куліша.....	249
Шуст Олена Психологічні та духовно-аксіологічні аспекти формування національної ідентичності.....	250
Щербак Станіслав Твори Г. Ф. Квітки-Основ'яненка як джерело дослідження інтелектуального дозвілля дворянства Харківщини.....	252
Яковенко Ганна Домашній учитель та домашня вчителька: екскурс у просторі і часі.....	254

Роль творчої інтелігенції України в період системних змін

Виксюк Наталія Роль творчої, культурної, духовної, мистецької інтелігенції у процесі становлення та розвитку України	257
Карікова Наталія Роль творчості О. Забужко в процесі дерусифікації української нації	259
Кобрин Наталія Формування митця на тлі воєнної доби: Нестор Нижанківський	260

Феномен українства у світі

Губицький Любомир, Доброхолоп Кирило Процес об'єднання закордонних українських націоналістичних організацій у 20-30-х роках ХХ століття	263
Держко Ігор Українське питання в трактуванні європейською політичною думкою (середина ХІХ – ХХ ст.)	264
Дутчак Віолетта Феномен бандури в українській діаспорі ХХ – початку ХХІ століття	265
Криськов Андрій Українські наукові з'їзди у Чехо-Словаччині міжвоєнного періоду	269
Накашидзе Ірина Мова як ознака національної ідентичності в умовах еміграції (на матеріалі українськомовної поезії Канади)	270
Погод Ганна Феномен українців в республіці Аргентині	272
Саган Галина Українська діаспора в Хорватії: виклики сьогодення	274
Саган Галина, П'янкова Єлизавета Культурна діяльність української діаспори в Сербії на початку ХХІ століття	276
Саган Галина, Трофимченко Анастасія Культурно-просвітницька діяльність української діаспори в Республіці Хорватія в ХХІ ст.	278

Українознавство як політика і філософія держави

Білополай Віктор, Руденко Станіслав Розвиток української державності на сучасному етапі: виклики і перспективи	281
Моравецький Остап Відчуження людини у культурному просторі сучасної України	283
Таран Володимир Ідеологія деолігархізації як чинник укріплення української державності	284
Терешко Інна Статус українознавства в сучасному освітньому просторі	286
Утюж Ірина Україна в умовах моделі «суспільства знань»: соціально-філософський аспект	288
Ясінський Михайло Соціологічні засновки обґрунтування розвитку історичного образознавства ...	290

КУЛЬТУРА

Українська національна ідея і християнство

Білецька Катерина Національна ідея у суспільно-політичних поглядах та діяльності Митрополита Андрея Шептицького	292
Валько Наталія Постать Андрея Шептицького в українській кінематографії	295
Волошин Леся Категорії милосердя і любові в українському мовному просторі	297
Волошин Леся, Андрушко Володимир, Микита Назарій Християнська концепція культури	299
Волошин Леся Роль інституту служіння в системі християнських цінностей	302
Дідик Сергій Месіанська роль України та християнські цінності у програмних документах Кирило-Мефодіївського товариства	304
Галушко Роман Популяризація української ікони: традиція і сучасність	306
Кліш Андрій Питання захисту української мови в Галичині у діяльності християнських суспільників наприкінці ХІХ ст.	307
Коробко Тетяна Своєрідність методів тлумачення Біблійних текстів у прозі Іоанікія Гаятовського	309
Мостова Наталія Вплив християнства на розвиток українського суспільства	312
Процюк Ростислав Громадянське суспільство і релігійна ідентичність української нації	315
Пуряєва Наталія Митрополит Андрей Шептицький і українська мова в богослужінні	316
Роман Лілія, Роман Ігор «Староруські оповідання» як парадигма інтерпретації Біблійних образів і мотивів у прозі Івана Франка	319
Слободянюк Дмитро Православна антропологія Памфіла Юркевича в контексті актуальних завдань утвердження в житті української національної ідеї	322
Терешкевич Галина (с. Діогена), Осадча Галина Жертовність та вірність істині як фундаментальна цінність у встановленні української національної ідеї (до духовної біографії Наталії Назар)	324
Терешкевич Галина (с. Діогена), Попович Богдан, Попович Тарас Значимість ціннісних орієнтирів для наслідування на прикладі славетних лікарів	327
Убогов Сергій Християнська ідентичність українського народу	330
Шевчук Світлана Особливість національного менталітету українців та європейська орієнтація	333

Нові інтелектуально-культурні генерації та їх роль у національно-духовному поступі України: «шістдесятництво», «вісімдесятництво», «дев'яностництво»

Білик Яна До питання поетичного ідіолекту Василя Стуса	334
Виноградська Галина Радянське повсякдення у спогадах «шістдесятника» Івана Даниловича Низового (1942-2011)	357

Віват Ганна, Гриньків Ольга Власні назви як історико-культурні дескриптори в романі Ліни Костенко «Берестечко»	339
Доценко Марія Топонімна містифікація - Ялівець Тараса Прохаська	342
Лис Ірина Поетика експресіонізму в дискурсивному полі українського літературного модернізму ..	343
Литвин Наталя Друга половина ХХ століття: нові пошуки в мистецтві	345
Павлик Нея Лінгвостильові параметри портретних описів у творчому доробку Юрія Покальчука	348
Пац Любов Грецькі та латинські запозичення в поетичному доробку Ліни Костенко	350
Пігур Мирослава Семантична своєрідність неології Василя Стуса	352
Подлесна Оксана Роль шістдесятників у національно-духовному поступі України	355
Сухорукова Юлія Творча діяльність «БУ-БА-БУ» в період системних змін	357
Царик Галина «Імпозантність» постмодернізму сучасної української літератури	359

Образ України у культурі та мистецтві

Богдадюк Мар'яна Олена Теліга як представниця покоління «трагічного оптимізму»	361
Венгринович Наталія Національна своєрідність українського варіанту натуралізму	362
Голод Роман Іван Франко і український літературний модернізм	364
Гриб Ольга Образ Вітчизни в українській музиці ХХ століття	367
Гриневич Тарас Україніка у творчості Генрика Жевуського	368
Гросевич Ірина Атрибути готичної поетики в оповіданні Хоми Купрієнка «Недобрий віщун»	369
Дрогомирецька Марта Конфлікт «батьків і дітей» у прозі Агатангела Кримського: до проблеми міжгенераційних стосунків	371
Зінченко Наталія Українська національна ідея в ідеологічних творах Нечуя-Левицького	373
Кравченко Валентина Конструювання сюжету в драматичній поемі «Цвіте терен» А. Геньби	375
Павлюк Ігор Українська письменницька публіцистика Другої світової війни: історичний ґрунт	377
Пуларія Тетяна Архетипний живопис Олександра Антонюка	380
Сушкевич Тетяна «Літературна» модель історії в романі «Людолови» З. Тулуб	383
Трумко Оксана Мовний образ української сім'ї в художньому дискурсі Івана Франка	385
Філіпенко Ольга Символіка значень образу матері в казці-есеї «Благослови, мати!» Докії Гуменної	386
Шпирало-Запоточна Лілія «Україна і Шевченко»: трансформація образу в мистецьких практиках ХХІ століття	389
Чорна Людмила Джерела творчості Любові Міненко	391

Сучасні інтерпретації народної культури українців

Бокало Ірина Поняття зовнішньої краси дівчини в українських народних піснях про кохання	393
Бриняк Оксана Українські христинні пісні: жанрововизначальні характеристики	396
Віват Ганна Хліб у традиціях, обрядах, ритуалах українців	398
Дворницька Лідія Християнська і фольклорна символіка у творчому доробку українських митців	401
Демедюк Марина Етноетикетні конструкції в структурі української народної казки	403
Денисюк Оксана Мандрівні сліпі співаки у культурі та побуті України	405
Денис (Жанас) Ірина Українські традиції вибору власного імені для дитини на Опіллі	407
Качмар Марія Етіологічна легенда в українському науковому дискурсі другої половини ХХ – початку ХХІ століть	410
Кріль Богдан Фольклоризм у громадсько-політичній сатирі Івана Франка (на матеріалі оповідань «Звірячий бюджет», «Опозиція», «Як Русин товкся по тім світі»)	412
Куриленко Дана Козак-Мамай як духовний Пантеон. Темпоральна формація генетичного коду Козака-Мамай: фольклорно-міфологічна перцепція	414
Мамчур Наталія Пісенний фольклор України про народну вишивку (за матеріалами збірника українських пісень, упорядкованого Михайлом Стельмахом)	418
Нестеренко Аліса Сильові тенденції розвитку сучасної народної картини Полтавщини	421
Новосад Марія Культуротворча цінність фольклорних традицій в сучасних реаліях	422
Сапеляк Оксана Двокалендарність в Україні: витоки і сьогодення	425
Сапеляк Оксана Двокалендарність в Україні: витоки і сьогодення	427
Сердега Руслан Колективне та індивідуально-авторське у фольклорно-мовному процесі	429
Сердега Руслан Колективне та індивідуально-авторське у фольклорно-мовному процесі	429
Хайвна Тетяна Світоглядні уявлення українців про смерть у творі Марії Матіос «Нація»	432
Хомік Олена, Ботвінко Анастасія Міфо-ритуальна основа дитячого фольклору та ігор	434
Чікало Оксана Образ народного героя в українських піснях-хроніках (діахронний зріз)	436
Юзюк Наталія Відродження джерел інтелектуальної емоційності засобами музичного мистецтва в процесі виховання молоді української генерації	436
Ягело Світлана Мотив контакту людини з духами природних локусів у демонологічних оповіданнях Карпат	438

Дослідження, збереження та популяризація культурно-мистецької спадщини України

Білокінь Ольга, Дзюма Віта Тарасова гора в історико-культурному ландшафті України	440
Бірьова Ольга Відродження пам'яток архітектури України на прикладі садиби Тростянець	443
Божко Наталія Меценатська діяльність графа Станіслава Скарбека	444
Гриновець Ярина Збереження та популяризація медичної книжкової спадщини України (на прикладі Бібліотеки музею хвороб людини Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького)	446
Кириченко Віта Культурно-дозвілєва діяльність майбутніх учителів-філологів – основа збереження культурно-мистецької спадщини України	448
Надрага Марта Публічна бібліотека Товариства народної школи імені Ернеста Адама у Львові	451
Цубов Леонід Культурно-мистецькі установи Львова та їх вплив на розвиток міста (кінець XVIII – XIX ст.)	452
Юзюк Зоряна Збірник «Ще не вмерла Україна» Д. Січинського-С. Людкевича: соціокультурний, етнопедагогічний, музично-терапевтичний аспекти	455

Модель української культури нового тисячоліття: інформаційна доба в постіндустріальному суспільстві

Мисловська Ірина Культура як складник формування ефективного менеджменту	457
Топільницька Ярина Інновації у фармацевтичній науці як складника культури постіндустріального суспільства	459
Фоміна Людмила, Скорбач Тетяна, Кулікова Інна Морально-етичні цінності студента в постіндустріальному суспільстві: криза чи нові пріоритети	460
Відомості про авторів	463

стали невід'ємним завданням української меншини, починаючи від найперших років еміграції і до сьогоднішнього дня. Зараз, на початку ХХІ ст. цей зв'язок тільки укріплюється завдяки взаєморозумінню обох держав, яким неодмінно варто шукати спільні шляхи, щоб не втратити давніх традицій, які тільки збагатять культуру обох народів.

Література

1. Атаманюк Ю. Інтерв'ю з Борисом Небесним /Юрій Атаманюк// Час і Подія. – 2008. № 52 [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://www.chasipodii.net/article/4072/>
2. Атаманюк Ю. Святковий місяць українців в Сербії / Юрій Атаманюк // Час і Подія. – 2010. № 49 [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://www.chasipodii.net/article/7484/>
3. Ляхович П. Вечір української музики – Бал, Сремська Митровиця / Петро Ляхович // Товариство плекання української мови «Коломийка» [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://dniukolomejka.blogspot.com/2013/11/2013.html>
4. Офіційний сайт Української світової Інформаційної мережі Міжнародна Громадська Організація українців «Четверта Хвиля» // 20-річчя «Просвіти» в Сербії, інтерв'ю з Мирославом Гочаком. – 2010. № 174 [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://usim4.ukrainians.net/ua/archive/2010/novynny174d.htm>
5. Проник Ф. Міжнародний день рідної Мови / Філіп Проник // Рідне Слово. – 2015. № 116 [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://www.ridneslovo.co.rs/rs116/index.html>
6. Проник Ф. 53-й Общинський огляд музико-фольклорної творчості / Філіп Проник // Рідне Слово. – 2013. № 95 [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://www.ridneslovo.co.rs/rs95/index.html>
7. Саган Г. В. Югослов'яни у ХХ столітті: громадські та культурні зв'язки з Україною / Саган Галина, Василенко // Культурне життя української діаспори в Югославії у контексті презентації українства у світі. – Київ, 2012. – с. 309-314, 284-285

УДК: 327(477+497.1)

КУЛЬТУРНО – ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ В ХХІ СТ.

Галина Саган,

доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії
Київського університету імені Бориса Грінченка

Анастасія Трофимченко,

студентка напряму підготовки «Історія», Інституту суспільства, Київського Університету імені Бориса Грінченка

Висвітлено своєрідність культурно-просвітницької діяльності української діаспори в Республіці Хорватія в ХХІ столітті. Заходи проведені Українською громадою Республіки Хорватії, для збереження національної самобутності українського народу на території Балканського півострову.

Ключові слова: українська діаспора в Хорватії, культурно-просвітницька діяльність українців, українське товариство.

Deals with the originality of cultural and educational activities of the Ukrainian Diaspora in the Republic of Croatia in the XXI century. The measures conducted by Ukrainian community of the Republic of Croatia, to preserve the national identity of the Ukrainian people on the territory of the Balkan peninsula.

Key words: Ukrainian diaspora in Croatia, cultural and educational activities of Ukrainians, Ukrainian communities.

Українці й русини в Хорватії належать до найбільш давньої української діаспори у світі. Починаючи з середини ХVІІІ століття значно позбавилась активність переселень українців на територію Балканського півострову. У свій час переселення були обумовлені різними причинами, наприкінці ХІХ - на початку ХХ століття українці з Галичини, яка в той час перебувала у складі Австро-Угорської імперії, мігрували до Посавини (східна Хорватія), а звідти – на інші території сучасної Хорватії. Міграції українців наприкінці ХІХ-початку ХХ ст. були спричинені економічними умовами, а також бажанням Австро-Угорщини населити цей край християнським населенням.

Але вже давно закінчився час, коли українці відправлялися на Балкани, щоб своєю присутністю там, збільшити кількість християнського населення. Тепер, в ХХІ столітті, українці відправляються на Балкани, для самореалізації в різних видах діяльності. Дружні відносини України з Хорватією, можна назвати одними з найактивніших з тих, що почали формуватися після здобуття незалежності обох держав. Це пояснюється географічною близькістю, слов'янською спорідненістю, наявністю української діаспори на Балканах. Надзвичайно важливою складовою в житті української діаспори є потужні процеси культурно-просвітницької діяльності. Для дослідження даної теми наявна достатня кількість джерел, звіти, матеріали «Нової думи» – друкованого органу русинської спільноти Хорватії, програмні матеріали Української громади республіки Хорватія, тощо.

В українській та зарубіжній історичній науці відсутнє комплексне дослідження культурної співпраці України та Хорватії в ХХІ ст. Тематично близькі до проблеми є праці П. Трошинського та А. Шевченка [9], Є. Пащенко [5], Г. Саган [6]. Так, дослідження В.Трошинського та А.Шевченка в сучасній українській історіографії стало першою монографією про джерела та етапи формування української діаспори. А наукові дослідження Є.Пащенко та Г.Саган, перші наукові доробки в галузі культурних

відносин Хорватії та України в ХХ ст. Прикладом формування «зустрічних течій» є ставлення до України у Республіці Хорватія. Обидві країни одними з перших взаємовизнали свою незалежність. Своє перше посольство на теренах колишньої Югославії у 1995 р. наша держава відкрила саме у Загребі. Враховуючи потужні проукраїнські настрої у хорватському суспільстві, воно ініціювало заходи, спрямовані на прищеплення уявлення про Україну як про дружню державу. Культура продемонструвала себе як могутній засіб утвердження міжнародної солідарності.

Діяльність діаспори в Хорватії охоплює різні сфери культурного та просвітницького життя країни, зокрема, можна виділити активну видавничу діяльність, культурно-мистецьку, просвітницьку та інші сфери діяльності. Одним з дієвих шляхів популяризації України в Хорватії стало впровадження українистики як фахової дисципліни. Загребський університет протягом тривалого часу був чи не єдиним вузом на теренах південно-східної Європи, де цей предмет як факультативний викладався з початку 60-х років минулого століття. Посольство суверенної України надало допомогу у налагодженні навчального процесу та забезпеченні потрібною літературою. Була видана, зокрема, двотомна антологія української ліричної поезії – від перлин усної народної та класичної творчості до сучасної модерної поезії. Книга вийшла в авторитетній серії «Бібліотека Парнас» видавництва Матиці хорватської [8]. У звітному періоді 2015 р. Українська громада РХ у співпраці з УКПТ «Іван Франко» (Вуковар) та УКПТ «Дніпро» (Рієка) видала дві книги: спогади Антіна Гралока «Українці Вуковарського краю» та «Видатні українки. Українські пісні з репертуарної скриньки найкращих голосів України» (автор Ольга Камінська). Традиція «літніх шкіл», яка стали запорукою збереження національної свідомості особливо зростає з огляду на те, що з 2006 р. у Хорватії набув чинності новий освітній стандарт, згідно з яким обсяг вивчення материнської мови національних меншин у звичайних школах скоротився з 5 до 3 годин на тиждень [7]. Діаспора щорічно проводить десятки заходів присвячених відзначенню пам'яті українських поетів, письменників, громадських діячів, художників, митців. Протягом звітного періоду Українська громада Республіки Хорватія та товариства - члени громади організували та провели 106 виступів на просторах Хорватії, 9 виступів за кордоном, а також організували 17 виставок та презентацій. У грудні 2014 р. тематичними театральними дійствами, концертами та маніфестаціями був відзначений день Святого Миколая. У дні Різдва та новорічних свят діти, які приймали активну участь у роботі українських товариств, були нагороджені подарунками. У березні 2015 року Українська громада РХ відзначила дні всесвітньо відомого поета і митця української культури Тараса Григоровича Шевченка. У всіх українських товариствах були організовані вернісажі картин та фотографій поета, проведені літературно-музичні вечори. У квітні 2015 року українські товариства, члени Української громади РХ, згідно українським традиціям відзначили Христове Воскресіння - найбільше християнське свято [1].

10 березня 2016 р. у м.Липовляна, де проживає українська громада, в міському Товариському домі відбувся літературний вечір, присвячений творчості Тараса Шевченка, який організували культурно-просвітницьке товариство «Карпати» та українська греко-католицька церква. У заході взяли участь співробітники Посольства України в Хорватії, представники владних структур, активісти товариства дружби «Хорватія-Україна», члени культурно-мистецьких товариств українців Хорватії, представники мистецьких та наукових кіл, українського греко-католицького священства та Союзу українців і русинів. На цьому літературному вечорі школярі середніх шкіл, в яких викладається українська мова, разом зі своїми вчителями декламували поетичні твори Тараса Шевченка та виконали українські пісні на слова Кобзаря [2]. З нагоди 200-ї річниці від дня народження Т. Шевченка, Українська громада РХ, Мерія Загреба, Посольство України в РХ, представник української національної меншини міста Загреб, представники української національної меншини та шанувальники української культури 21 травня 2015 року в Загребі, на вулиці Українській, відкрили пам'ятник української культури [11]. Урочистий захід був широко висвітлений хорватськими і українськими засобами масової інформації. На відкритті були присутні високі гості: представники Хорватського Сабору (Парламенту), адміністрації міста Загреб, представники численних хорватських та українських організацій, Посольств різних країн, акредитованих у Хорватії, гості із-за кордону, керівники українських товариств, представники духовенства та численні гості – шанувальники української культури [10]. Крім цього, можна згадати недавно проведений вечір пам'яті Т.Шевченка в селі Петрівці. Про цю подію кореспондент газети «День» Хрієнко М. писав: «У селі Петрівці зі мною ніби сталася телепортація – в мене було таке відчуття, що я раптово опинився десь на Полтавщині або Черкащині. Поетеса Славка Плішка-Гралоук читала вірші українською мовою зі своєї книжки поезій «Сонце і грим», пізніше бабуса Катерина Ступ'як (їй вже 86 років) широко українською мовою розповідала про своє життя в Боснії та Хорватії, а ввечері в сільській школі я фотографував дітей, які давали чудовий концерт для дорослих, присвячений пам'яті Тараса Шевченка. Коли далеко за кордоном я потрапляю в таку ж ситуацію, як у селі Петрівці (воно за сім кілометрів від Вуковара), то мені думається про те, що українці, відірвавшись із різних причин від Великої України, Українська – це назва маленьку модель України, яка мила їхньому серцю [10]. Тільки в Хорватії, Українська – це назва великої магістральної вулиці у Новому Загребі, що розмежовує райони Травно, Утрине і Сопот. Свою назву вона дістала на знак вдячності Україні, яка перша з країн – членів ООН визнала незалежність Хорватії 8 вересня 1991 року. На цьому ж просторі також лежать вулиці Австрійська, Ватиканська, Ісландська та Німецька, названі на честь інших країн, котрі не забарилися офіційно визнати Хорватію незалежною державою. Тут шанують не тільки нашу державу, а і наших громадян окремо. У галереї «Umjetnost osmjeha» («Мистецтво усмішки») відбулося відкриття виставки молоді і талановитої української художниці Дарії Лисенко, яка вивчає історію мистецтв у Загребському університеті. Ї

перша експозиція у Загребі отримала позитивний відгук у численних відвідувачів, серед яких були представники мистецьких кіл, а також української громади Загреба. Посол України в Хорватії Олександр Левченко, відкриваючи виставку, привітав Дарію з творчим успіхом, нагадав присутнім, що вона також відома як поетеса, переможниця хорватського поетичного конкурсу «Письменники і література» в 2015 р. [4].

Висновки. Українська громада Республіки Хорватія як центральна організація українців у Хорватії згідно плану реалізує свої програми завдяки фінансовій підтримці Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія та Міністерства науки, освіти і спорту. У процесі добре організованої діяльності, хорватські українці успішно виконують заплановані програмні завдання, продовжують традицію збереження національної ідентичності, мови та культури українців на просторах Хорватії.

Література

1. *Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske. Українська громада Республіки Хорватія Remetinecka cesta 79 a. Zagreb* «Звіт про виконання плану та програми Української Громади Республіки Хорватії» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/Image/RZZ2015/Croatia.pdf> - Назва з екрана.
2. В місті Загребі відкрили пам'ятник Шевченкові. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://t-pro.kiev.ua/content/v-misti-zagrebi-vidkrili-pam%E2%80%99yatnik-tarasu-shevchenku/> - Назва з екрана.
3. Назірний М. «Літні школи» як чинник збереження національної ідентичності русинів та українців Хорватії / Микола Назірний // Проблеми слов'янства. - Нововолинськ, 2012. - 328 с..
4. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.UkrDay.net - Назва з екрана.
5. Пащенко Є. Українсько-хорватські взаємини від давнини до сучасності / Євген Пащенко // Хорватія - Україна. Культурні зв'язки від Адріатики до Дніпра. - Загреб. 1996. - С. 241.
6. Саган Г. Югослов'яни у ХХ столітті: громадські та культурні зв'язки з Україною. - Київ. 2012. - 568 с.
7. Семинар у Ораховиці // Нова думка. 2006. № 135. С.12.
8. Супрун В. Культурна сфера українських діаспорних зв'язків. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.stationline.org.ua/obraz/33/2200-kulturna-sfera-ukra%D1%97nskix-diasporix-zv-yazkiv.html> - Українська Лірика. - Загреб, 1998. - 257 с.
9. Троцинський В.П., Шевченко А.А. Українці в світі / В.П. Троцинський, А.А. Шевченко. - К.: Видавничий дім «Альтернатива», 1999. - Т. 15. - С.350
10. Хрієнко М.І. Хорватська модель української мрії / М.І. Хрієнко. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/media/horvatska-model-ukrayinskoji-mriji>
11. Шевченкове слово на Балканах. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://kobzar.info/news/novini/ShevchenkoveslovoNaBalkanakh/> - Назва з екрана.

Наукове видання

**СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА НАЦІЯ:
МОВА, ІСТОРІЯ, КУЛЬТУРА**

Збірник матеріалів
науково-практичної конференції
з міжнародною участю з нагоди 15-річчя кафедри українознавства
16 березня 2016 року

Підписано до друку 01.03.2016 р.
Формат 60x84 1/8. Умовн.- друк. арк. 54,87.
Тираж 200 прим. Замовлення №394.

Підготовку та випуск видання здійснено
в Друкарні Львівського національного медичного
університету імені Данила Галицького